

A circular graphic on the left side of the slide. It features a sphere composed of a network of white dots connected by thin white lines. Numerous bright blue lines radiate outwards from the sphere, creating a sense of dynamic energy and connectivity. The background of the slide is a solid blue color with abstract, flowing white and light blue shapes.

SIHITUD AUTOMAAATSETE TOETUSTE ÕIGUSLIK TEEKAART?

VEEBISEMINAR

“KUI KAUGEL ON EESTI SIHITUD
AUTOMAAATTOETUSTE
KASUTUSELEVÕTUST?”

29.09.2022

KARMEN TURK, TRINITY ADVOKAADIBÜROO

KARMEN TURK

PARTNER, VANDEADVOKAAT

- Partner, Advokaadibüroo TRINITI, üldnõu ja compliance tiimi juht
- IT-õiguse ainete “*Intellektuaalne omand infoühisonnas*” ja “*Põhiõigused internetis*” lektor, Tartu Ülikool
- Ekspert, EL HLEG “AI ja eetika” ning EN “andmete vaba liikumine ja väljendusvabadus internetis”
- 2016, 2020 Põhiseaduse Kommenteeritud väljaande, § 17 ja 45 kaasautor

AUTOMAATSED SIHITUD TOETUSED - TEEKAART TAGAMAKS ÕIGUSPÄRASED OTSUSED

1. Seaduslik alus
automaatse haldusakti
vastuvõtmiseks

2. Seaduslik alus
isikuõigustesse
sekkumiseks ja
isikuandmete
töötlemiseks

3. Haldusmenetluse
kaitsemeetmed ja
kaebeõigus

1. Seaduslik alus automaatse haldusakti vastuvõtmiseks

• Tagada, et on olemas seaduslik alus automaatse haldusakti vastuvõtmiseks:

- vastuvõetud on eelnõu 634 SE haldusmenetluse seaduse muutmiseks ehk automaatse haldusmenetluse seadus; ja
- eriseaduses on selliseks otsuseks alus (nt sarnaselt maksukorralduse seadusele, keskkonnatasude seadusele või töötuskindlustusseaduse §-le 23 lg 4).

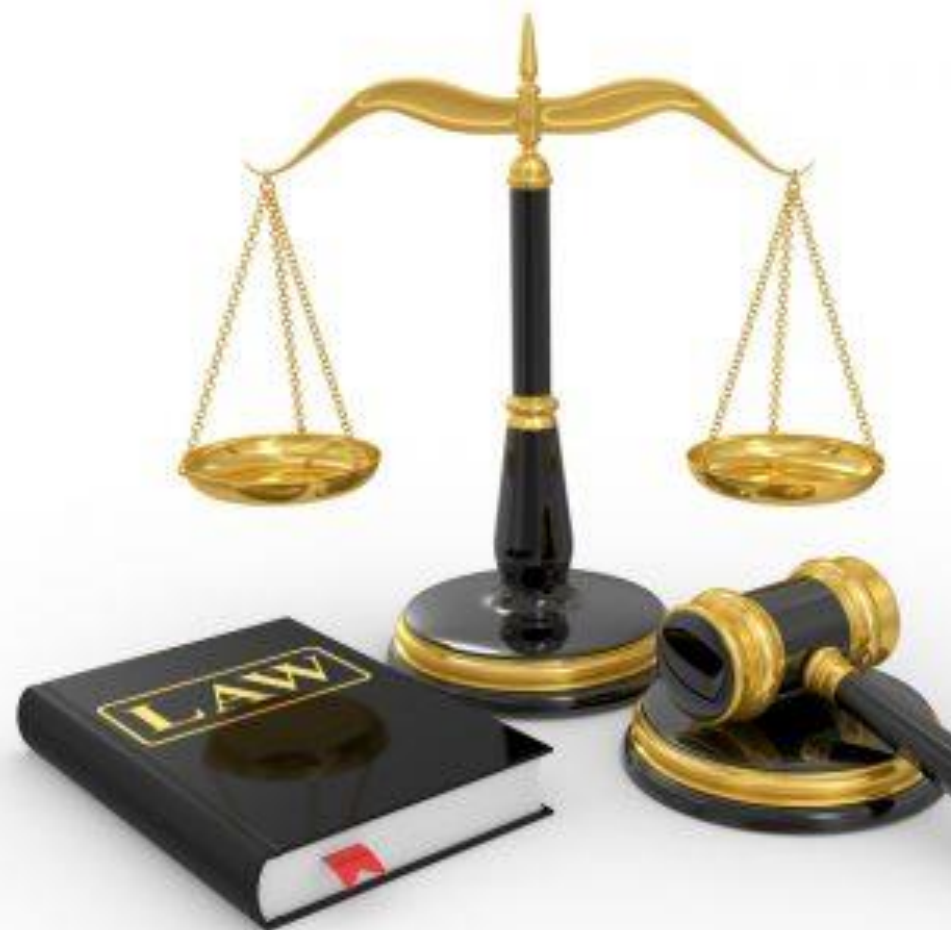
• Hinnata, et vajaliku otsuse tegemiseks oleks:

- piisavalt andmeid otsuse tegemiseks; ning
- puuduks kaalutlusruum, hindamisruum ja määratlemata õigusmõisted.

Kui eksisteerib kaalutlusõigus, siis eriregulatsioon juhuks, kui normis on kaalutlusõigus, hindamisvõimalus või määratlemata õigusmõiste - siis tuleb tüüpjuhud kirja panna halduseeskirja

• Proaktiivse teenuse korral tuleb hinnata eraldi põhiseaduspärasust

- ... sest meil igapähe on põhiõigus elada ilma riigi omaalgatusliku sekkumiseta ning selle õiguse vastu tuleb hinnata saadavat kasu,, mõju ja riske.

2. Seaduslik alus isikuõigustesse sekkumiseks ja isikuandmete töötlemiseks

- **Inimõiguste mõjuhinnang.** Algoritmilise otsustusprotsessi sisseviimisel on tungivalt soovitatav läbi viia mõjuhinnang tagamaks, et hinnatud ja maandatud põhiõiguslikud väljakutsed ja riskid, mille toob kaasa konkreetne automaatne otsustusprotsess.

2. Seaduslik alus isikuõigustesse sekkumiseks ja isikuandmete töötlemiseks

ALGORITMILISTE SÜSTEEMIDE MÕJUDE REGULEERIMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS („KRATI VTK“)

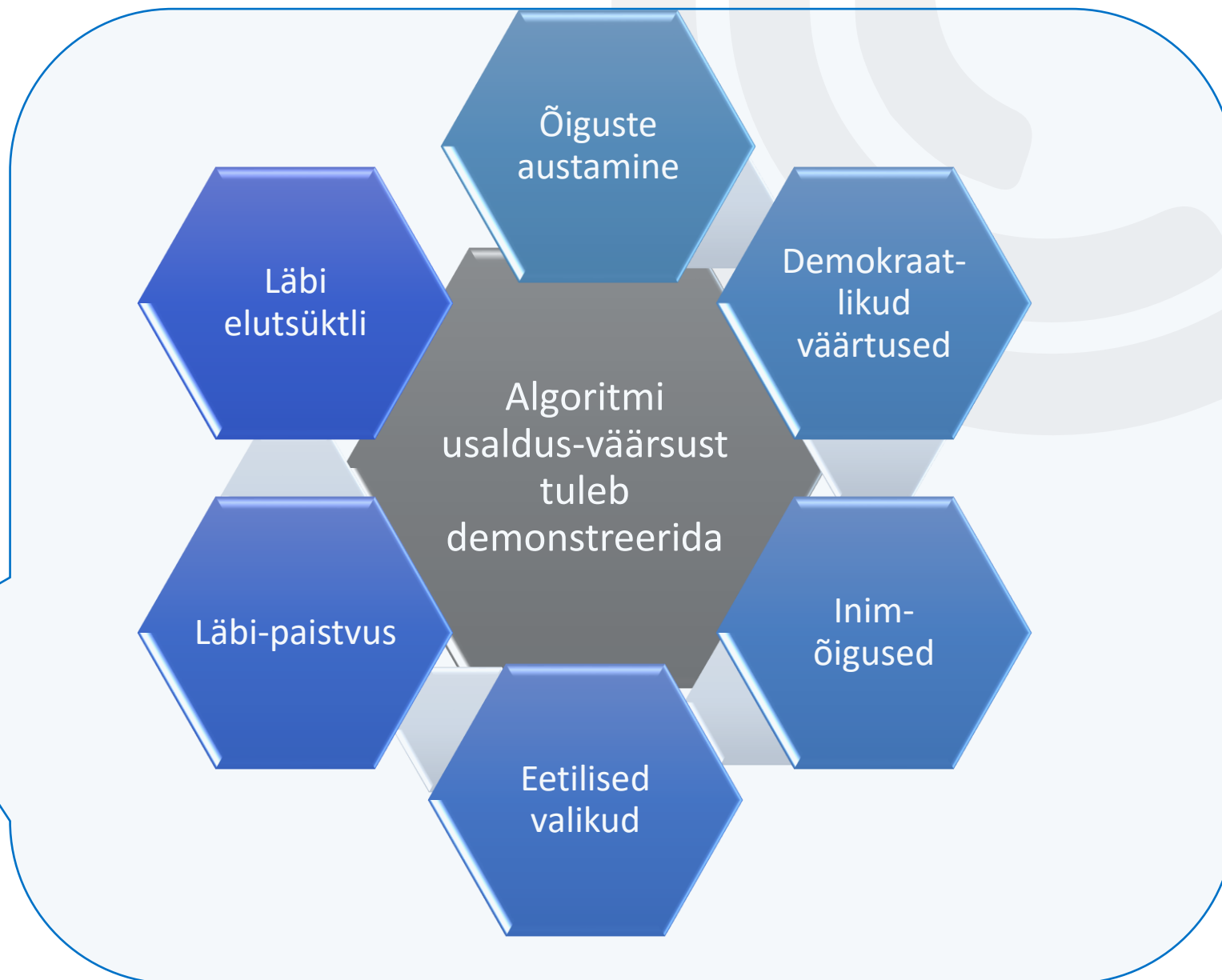
- Algoritmiline süsteem & kõrge riskiga algoritmilise süsteem
- Kohustused kõigile:
 - Üldised kohustused põhiõiguste tagamiseks (kõik)
 - Läbipaistvuse tagamine (kõik)
- Kõrge riskiga algoritmiga seonduvad:
 - Põhiõiguste mõjude hindamine
 - Õigusvastaseks muutumise vältimise kohustus

VI. Kavandatav õiguslik regulatsioon ja selle väljatöötamise tegevuskava

15. Valitav lahendus		
Koostatakse uus seadus algoritmiliste süsteemide reguleerimiseks.		
15.1. Töötatakse välja uus tervikseadus	X	15.2. Muudatused tehakse senise seaduse struktuuris
16. Edasine kaasamise plaan		
Eelnõu koostamisel kaasatakse nii põhiõiguste kui ka algoritmiliste süsteemide asjatundjaid.		
17. Eeldatav kontseptsiooni (HÕNTE § 1 lg 3) valmimise ja kooskõlastamisele saatmise aeg (kui järgmise sammuna koostatakse eelnõu kontseptsioon)	Kontseptsiooni ei ole kavas koostada.	
20. Eeldatav eelnõu avaliku konsultatsiooni ja kooskõlastamise aeg	2021 esimene poolaasta	
21. Õigusakti eeldatav jõustumise aeg	2022	
22. Vastutavate ametnike nimed ja kontaktandmed	Monika Mikiver monika.mikiver@just.ee , telefon: 6 208 112	

2. Seaduslik alus
isikuõigustesse
sekkumiseks ja
isikuandmete
töötlemiseks

INIMÕIGUSTE MÕJUHIINANG

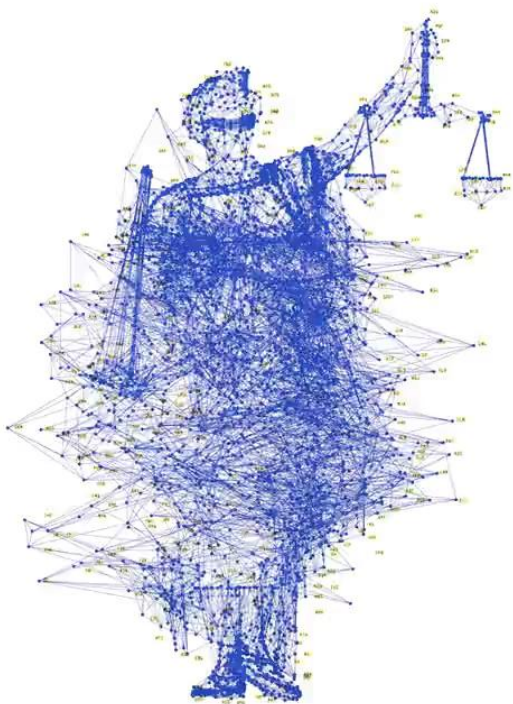

2. Seaduslik alus isikuõigustesse sekkumiseks ja isikuandmete töötlemiseks

- **Inimõiguste mõjuhinnang.** Algoritmilise otsustusprotsessi sisseviimisel on tungivalt soovitatav läbi viia mõjuhinnang tagamaks, et hinnatud ja maandatud põhiõiguslikud väljakutsed ja riskid, mille toob kaasa konkreetne automaatne otsustusprotsess ¹.
- **Seaduslik aluse tuvastamine isikuandmete töötlemise puhul.** Hinnata, mis on isikuandmete töötamise õiguslikuks aluseks - kas "avalikes huvides oleva ülesande täitmine" (määruse (EL) 2016/679 (IKÜM) art 6 lg 1 p e) või juriidilise kohustuse täitmine (IKÜM art 6 lg 1 p 2).
- **Andmekaitsealane mõjuhinnangu** koostamine on soovitatav ning paljude juhtudel kohustuslik vastavalt IKÜM artiklile 35 (või IKS §-le 38 õiguskaitseasutuste korral).
- **Tagada isikute õigused**, s.h. õigus vahetule kontaktile.

3. Haldusmenetluse kaitsemeetmed ja kaebeõigus

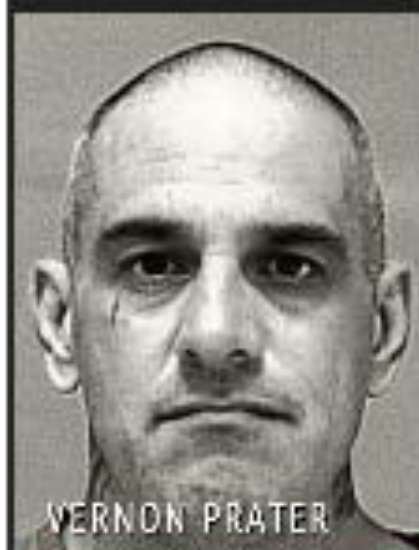

• **Väärad tulemused.** Hinnata ja kirjendada automatiseeritud profileerimise väärade tulemuste vältimiseks võetavad meetmed (vt ka ülal: inimõiguste ja andmekaitseline mõjuhindang) ning tagada meelevaldsuse ärahoidmiseks haldusmenetluse enda raames praktiliselt teostatavad piirid.

• Haldusmenetluse põhimõtete kohaldamine

- Seaduse ülimuslikkus
- Riik v eraõiguslik isik – privatiseerimine
- Erapooletus
- Kaalutlusõigus ja hindamisruum
- Õiglane menetlus ja uurimispõhimõte
- Põhjendamiskohustus v läbipaistvus v selgitatavus

Two Petty Theft Arrests

VERNON PRATER

LOW RISK

3

BRISHA BORDEN

HIGH RISK

8

Borden was rated high risk for future crime after she and a friend took a kid's bike and scooter that were sitting outside. She did not reoffend.

Two Petty Theft Arrests

VERNON PRATER

Prior Offenses

2 armed robberies, 1 attempted armed robbery

Subsequent Offenses

1 grand theft

LOW RISK

3

BRISHA BORDEN

Prior Offenses

4 juvenile misdemeanors

Subsequent Offenses

None

HIGH RISK

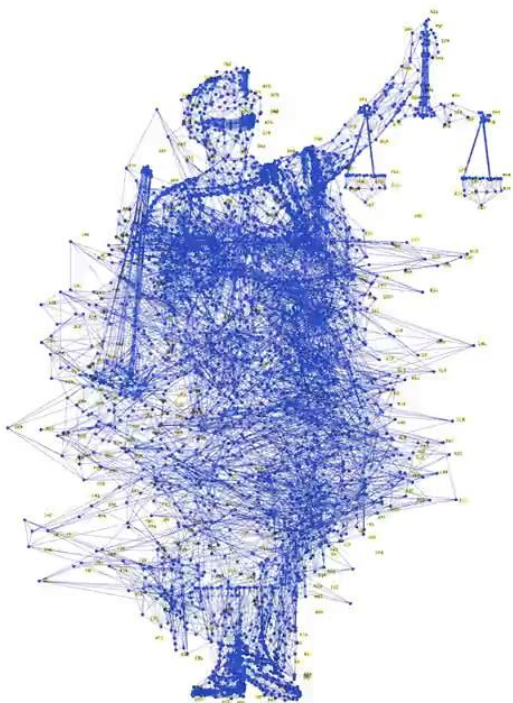
8

Borden was rated high risk for future crime after she and a friend took a kid's bike and scooter that were sitting outside. She did not reoffend.

Non recidivating black people twice as likely to be labelled high risk than non recidivating white people

From: <https://www.propublica.org/article/machine-bias-risk-assessments-in-criminal-sentencing>

3. Haldusmenetluse kaitsemeetmed ja kaebeõigus

- **Väärad tulemused.** Hinnata ja kirjendada automatiseeritud profileerimise väärade tulemuste vältimiseks võetavad meetmed (vt ka ülal: inimõiguste ja andmekaitseline mõjuhindamine) ning tagada meelevaldsuse ärahoidmiseks haldusmenetluse enda raames praktiliselt teostatavad piirid.
- **Haldusmenetluse põhimõtete kohaldamine**
 - Seaduse ülimuslikkus
 - Riik v eraõiguslik isik – privatiseerimine
 - Erapooletus
 - Kaalutusõigus ja hindamisruum
 - Õiglane menetlus ja uurimispõhimõte
 - Põhjendamiskohustus v läbipaistvus v selgitatavus
- **Tagada tuleb isikute kaebeõigus**, seda nii:
 - isikutele, kellele toetus määrati. Proaktiivse teenuse puhul tuleb tagada võimalus hüvest edaspidi loobuda, samuti keelata enda andmete sel eesmärgil töötlemine;
 - isikutele, kellele toetust ei määratud.

AITÄH!

TRINITI@TRINITI.EE

WWW.TRINITI.EE

